

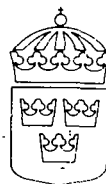
Utrikesutskottets betänkande

1986/87:5

om riksdagens revisorers förslag (1984/85:27)

angående lönesystem för SIDA:s

utlandsstationerade personal, m. m.

UU

1986/87:5

Bakgrund

Merparten av statens utlandsstationerade personal utgörs av UD- och SIDA-tjänstemän. För dessa har sedan länge utgått särskilda förmåner för att täcka de merkostnader som följer av utlandstjänstens karaktär och förhållandena på de olika stationeringsorterna. Förmåner har också relaterats till tjänstemäns särskilda kostnader som officiella företrädare för Sverige.

När förhandlingsrätten infördes för statliga tjänstemän år 1965 blev det möjligt för personalorganisationerna att sluta avtal även om utlandsförmåner. Efter hand slöts tre separata sådana avtal: ett gällande utlandsstationerade med förflyttningsplikt (UD), ett för SIDA:s fältarbetare (numera under benämningen Bi-arv) och ett för andra utlandsstationerade arvodister, bl. a. SIDA:s personal vid biståndskontoren (U-arv) och vissa andra myndigheters utsända. Under förhandlingarna konstaterades, att en del utlandsförmåner hade sådan karaktär att de löpande måste kunna ses över under avtalsperioden eller fastställas med hänsyn till individuella förhållanden. Då personalorganisationerna önskade använda sig av sin förhandlingsrätt även i dessa frågor tillskapades utlandslönenämnden (UtN), som ger parterna möjlighet att själva tolka avtalets generella stadganden. Nämnden har tekniskt sett fått formen av en myndighet som är arbetsgivare avseende bestämda avtalsreglerade frågor. I praktiken är den en partssammansatt förhandlingsinstitution som alltså bildats på grund av att det föreligger förhandlingsrätt i frågor som inte lämpar sig för detaljreglering i kollektivavtal.

Till de frågor som inte reglerats i avtalen hör vilka tekniska metoder som skall användas dels för att fastställa utlandstillägg och barntillägg, dels för att följa upp dessa för pris- och kursförändringar. När UtN inledde sin verksamhet år 1977 påbörjades en översyn av då gällande förmåner för UD- och biståndskontorens personal. I avvaktan på resultatet av denna översyn tillämpades de gamla metoderna vilket innebar en för SIDA:s fältarbetare och en annan för övriga utlandsstationerade tjänstemän. Vidare upphörde i stort sett fastställandet av nivåerna för utlandstilläggen. Tilläggen i de olika länderna följdes därför under en period upp enbart med pris/kursförändringar, utan jämförande nivåkontroller. Detta, tillsammans med de skilda antaganden om tjänstens krav som från början legat i systemen, bidrog till att tilläggen i de olika systemen så småningom kom att skilja sig allt mer från varandra räknat i svenska kronor.

Beträffande fältarbetarna delegerade nämnden tills vidare rätten att besluta om utlandstillägg till SIDA, som på eget initiativ påbörjade ett översynsarbete beträffande denna kategoris löner och utlandsförmåner. Detta ledde så småningom till ett nytt avtal år 1981 om anställningsvillkoren (Bi-arv). – Vad gäller beräknings- och uppföljningsmetoderna för tilläggen har särskilda förhandlingar sedermera inletts. Dessa pågår alltjämt.

För SIDA:s övriga utlandsstationerade personal och UD-tjänstemännen m. fl. har efter förhandlingar mellan parterna slutits ett avtal i januari 1985. Detta avtal lade grunden för nya beräknings- och uppföljningsmetoder som nu tillämpas av UtN.

Riksdagens revisorers förslag

Riksdagens revisorer har i skrivelse till riksdagen (förslag 1984/85:27) granskat nuvarande lönesystem för SIDA:s personal liksom kostnaderna för att administrera dessa. Granskningen omfattade såväl den personal som tjänstgör vid biståndskontoren som fältpersonalen. Syftet har bl. a. varit att jämföra storleken av de speciella kostnadsersättningar som utgår till SIDA:s utlandsstationerade personal enligt de olika kollektivavtalen för dessa kategorier utsända. Vidare har ansvaret för administrationen av SIDA:s båda lönesystem studerats.

Revisorerna konstaterar bl. a. vissa skillnader mellan tilläggen för SIDA:s olika kategorier utsända och finner det anmärkningsvärt att SIDA och UtN kunnat utforma så helt skilda normer för merkostnadsersättning vid utlandstjänst – därvid avses främst anpassningen av tilläggen till pris/kursförändringar (uppföljningsmekanismen). Revisorerna föreslår en utredning för att dels se över arbetsgivaransvaret, vilket för närvarande är uppdelat på flera olika myndigheter, dels utarbeta enhetliga normer för ersättning för de merkostnader som är hänförliga till SIDA-personalens utlandsstationering inkl. förmånernas beskattning.

Utskottet

Som ovan framgått är utlandsförmånerna för SIDA:s fältpersonal för närvarande föremål för förhandlingar mellan parterna. Utskottet har under ärendets behandling inhämtat upplysningar och synpunkter från representanter för arbetsgivarverket, UD, SIDA samt TCO-S och SACO/SR. Därvid har bl. a. framkommit att de olika frågor revisorerna tagit upp i sitt förslag är sådana som parterna avser reglera i ett nytt kollektivavtal. Förhandlingarna om ett nytt avtal för kategorin fältanställda (Bi-arv) har emellertid pågått ganska lång tid och fördröjts, bl. a. av konflikten inom den offentliga sektorns avtalsområden under 1986. Enligt vad utskottet erfarit är dock parterna överens om vissa principer, bl. a. att storleken av utlandstilläggen och metoden att justera dessa skall regleras i kollektivavtalet. Vidare är man överens om att utlandstilläggens storlek skall relateras på visst sätt till UtN:s utlandstillägg. I fråga om uppföljningsmekanismen är parterna överens om att använda samma metodik som UtN. Vad beträffar storleken på förhøj-

ningen av tilläggen för medföljande och barntilläggens storlek kommer förhandlingarna att fortsätta, vilket också gäller frågan om kompensation för hardship. Parterna är också ense om att arbetsgivaransvaret primärt skall åvila SIDA med viss överprövningsmöjlighet för UtN.

Utskottet finner sålunda att det som berörs i revisorernas förslag i allt väsentligt är föremål för förhandlingar mellan parterna. Utskottet finner vidare att parterna nått principiell enighet i de huvudfrågor – uppföljningsmekanismen för utlandstilläggen och arbetsgivaransvaret – som särskilt utförligt behandlats av revisorerna. En större samstämmighet mellan villkoren för statens olika kategorier utsända skulle därigenom kunna uppnås. Mot denna bakgrund anser utskottet inte erforderligt att, som revisorerna förordat, en utredning tillsätts för att utarbeta förslag i dessa hänseenden. Det är emellertid utskottets uppfattning att revisorernas granskning och förslag bidragit till att fästa uppmärksamheten på dessa frågor och påskyndat en process mot förmånssystem som framdeles torde komma att bygga på samma principer för alla statens utsända.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen beslutar att förslag 1984/85:27 inte skall föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 november 1986

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Rune Ångström (fp), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Maj Britt Theorin (s), Viola Furubjelke (s), Oswald Söderqvist (vpk) och Jan-Erik Wikström (fp).

